

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

REMISSVAR

HÅLLBARA VATTENTJÄNSTER (SOU 2018:34)

Dnr M2018/01630/Nm

HSB Riksförbund inkommer härmed med synpunkter på betänkandet Hållbara vattentjänster. Synpunkterna fokuserar på dagvattenhantering och skyfall.

HSB är Sveriges största bostadskooperation med över 600 000 medlemmar och 4000 bostadsrättsföreningar. I snart 100 år har HSB verkat för det goda boendet där vinsten går tillbaka till byggandet och förvaltningen av bostadsrättsföreningar.

Inledning

Det framtida klimatet förväntas öka risken för översvämningar, ras, skred och erosion beroende på stigande havsnivåer, mer nederbörd och fler incidenter av extrema dagvattenmängder vid skyfall. Ökade medeltemperatur riskerar att ge värmeböljor och perioder av torra sommartid och mildare vintrar.

Samhället står inför en stor utmaning när klimatförändringarna leder till ökade kraftiga regn, skyfall. De ökade regnmängderna inom ett kort tidsintervall kan leda till särskilda problem i områden där stora markytor har hårdgjorts. I dessa områden infiltreras inte regnvattnet i marken på ett naturligt sätt. Stora översvämningar på grund av häftiga regn, till exempel i Malmö 2014, har visat att bebyggelsen i många städer och tätorter inte klarar häftiga skyfall, vilka kan bli vanligare i framtiden. För att lyckas med hållbar dagvattenhantering behöver hela samhällsplaneringen inkluderas. Det krävs både anpassningar och satsningar på de befintliga systemen men även planering av blivande bebyggelse.

Extrem korttidsnederbörd förväntas bli vanligare och öka i intensitet i framtiden. En rapport från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut visar att intensiteten beräknas öka med omkring 10–50 procent till slutet av seklet för ett så kallat 10-års regn. Ökningens storlek beror på framtida utsläpp av växthusgaser samt den geografiska positionen. De största ökningarna förväntas för skyfall med kort varaktighet. Risken är något högre för sydvästra Sverige och något mindre för norra Sverige. I princip är dock alla kommuner utsatta för risk för översvämningar från skyfall. Det är därför viktigt att kommunerna arbetar aktivt med frågan hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna ska kunna hanteras i kommunen.

Utredningen konstaterar att det i dagsläget inte finns någon standard eller krav för hur kraftiga skyfall en ort ska kunna hantera, utan att det är upp till varje kommun att besluta. Olika kommuner har kommit olika långt i sitt arbete med klimatanpassningsåtgärder, vilket Svensk Försäkrings kommunrankning visar. Klimatanpassningsplaner är inte särskilt vanligt förekommande, det är bara ett fåtal kommuner som har antagit en sådan plan.

Generella synpunkter

Den tidigare klimatanpassningsutredningen (SOU 2017:42) kom fram till att det i dagsläget inte finns någon standard eller krav för hur kraftiga skyfall en ort ska kunna hantera, utan att det är upp till varje kommun att besluta.

HSB **anser** att det bör införas ett standardiserat sätt att se på vad ett skyfall är och hur en ort och kommun ska kunna hantera ett sådant skyfall. HSB **anser** att Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts definition av skyfall ska gälla.

Utredningen om Hållbara vattentjänster konstaterar att det i kommunerna finns flera olika styrdokument för hantering av dagvatten och skyfall, exempelvis dagvattenpolicy, VA-plan, strukturplan för vatten och klimatanpassningsplan. Utredningen konstaterar vidare att kommunerna och va-huvudmännen behöver hitta en gemensam hållning till hur de ska planera för en dagvattenhantering som ska fungera i ett framtida förändrat klimat.

HSB **anser** att det är önskvärt att Sveriges kommuner har en enhetlig struktur gällande de styrdokument som reglerar dagvattenhantering. Detta skulle göra dagvattenfrågan tydligare för bostadsrättsföreningar och andra fastighetsägare och byggherrar och minska riskerna för kostsamma skador på fastigheter och boendes egendom.

Utredningen har kommit fram till att det finns flera definitioner av dagvatten men att det saknas skäl att definiera begreppet dagvatten i författning.

HSB **anser** att det är önskvärt att definiera begreppet dagvatten så det ges en enhetlig innebörd i alla kommuner.

Synpunkter på utredningens förslag

Utredningen föreslår att kommunen ska besluta om en plan för hur försörjning av vattentjänster inom kommunen ska ske och att planen ska innehålla en redogörelse för kommunens bedömning av hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna ska hanteras vid skyfall. Innan kommunen antar en sådan plan ska kommunen på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av planen och ställa ut förslaget till plan för granskning. Innan kommunen antar planen ska kommunen ta hänsyn till de synpunkter som kommit fram i samrådet och granskningen.

HSB **tillstyrker** förslaget om att kommuner ska ha en plan för hur kommunen långsiktigt ska uppfylla sin skyldighet enligt 6§ vattentjänstlagen.

HSB **tillstyrker** att kommunen ska redogöra för sin bedömning av hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna ska hanteras vid skyfall och att redogörelsen ska finnas i kommunens plan för hur kommunen långsiktigt ska uppfylla sina skyldigheter att ordna vattentjänster enligt 6 § vattentjänstlagen. HSB **anser** att Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts definition av skyfall ska gälla.

HSB **tillstyrker** att Boverket ska ges i uppdrag att stödja kommunerna vid planering för hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna ska kunna hanteras vid skyfall.

Utredningen gör bedömningen att det behövs en ny nationell plattform för en formaliserad samverkan mellan nationella myndigheter för utveckling av hållbara vattentjänster. Utredningens bedömning är att en lämplig myndighet för att koordinera en sådan nationell plattform är Naturvårdsverket och att myndigheten därför bör få i uppdrag att utveckla en sådan plattform.

HSB **tillstyrker** inrättandet av en nationell plattform för en formaliserad samverkan mellan nationella myndigheter för utveckling av hållbara vattentjänster. HSB **anser** sig som en berörd organisation för samverkan med en sådan plattform. HSB **anser** att en sådan plattform bör ha nära samarbete med Rådet för hållbara städer.

HSB **tillstyrker** utredningens förslag om fortsatt utredningsarbete gällande dagvattenhanteringen i ett större sammanhang, exempelvis hela avrinningsområden, och vilka möjligheter till samverkan som då finns, samt ansvarsfördelningen mellan fastighetsägare, va-huvudman och kommun. Det behöver utredas vad som är de mest effektiva åtgärderna inom ett avrinningsområde. Även behovet av dricksvattenförsörjning och de föroreningar som följer med dagvattnet bör ingå i utredningen.

HSB **delar** utredningens bedömning att det i vissa kommuner, som har en liten andel allmän platsmark, kan vara en utmaning för kommuner att få tillgång till mark för att anlägga öppna dagvattenanläggningar. HSB **anser** samtidigt att de verktyg, så som expropriation eller nyttjanderättsavtal, som kommuner idag förfogar över gällande markåtkomst är tillräckliga. HSB **avstyrker** därför att ytterligare utreda markåtkomstfrågor i ett fastighetsrättsligt sammanhang. HSB **konstaterar** samtidigt att är i slutändan fastighetsägarna som står för kostnaderna för klimatanpassning genom egna åtgärder, försäkringspremier, VA-avgifter eller skatt.

HSB **anser** att fastighetsägare och VA-huvudmän tillsammans bör utveckla gemensamma arbetsätt för samverkan och ansvarsdelning rörande anläggande av öppna dagvattenanläggningar.

Frågor om detta remissvar kan ställas till:
Magnus Ulaner, miljöchef, magnus.ulaner@hsb.se

Med vänlig hälsning,

Anders Lago
Förbundsordförande
HSB Riksförbund